

Workshops

Denne metode er oplagt for dig, som:

- ønsker at inddrage børn eller unge i udviklingen af idéer og anbefalinger inden for et afgrænset emne
- ønsker at arbejde intensivt og kreativt med grupper af børn eller unge
- kan komme i kontakt med børn eller unge, som har konkrete erfaringer inden for emnet.

Metoden kræver kompetencer eller kendskab til:

- procesfacilitering
- kreative arbejdsmetoder
- børnefaglighed, når deltagerne er særligt sårbare.

Metoden kræver resurser i form af:

- lokaler til samvær, gruppearbejde og eventuelt kreative udfoldelse
- forplejning og eventuelt materialer til kreativitet (karton, billeder osv.)
- hjælp til transport, eventuelt fri fra skole, fritidsjob eller lignende.

Det kan være relevant at arbejde med workshops, hvis man ønsker at arbejde udviklingsorienteret med større grupper af børn og unge, fx en skoleklasse, plejebørn i en bestemt kommune eller unge i et socialt boligområde. Det behøver ikke være børn, der på forhånd kender hinanden, men som udgangspunkt er det børn, som deler noget bestemt – et livsvilkår, en institutionel sammenhæng eller en interesse.

Det særlige ved workshoppen som metode til at inddrage børn og unge er, at der er fokus på processen, hvilket i sidste ende som regel også giver gode resultater. Når man lader processen fylde, giver det mere tid og rum til refleksion, men samtidig får man også ofte mere gennearbejdede resultater. Desuden giver det mulighed for, at der opstår et sammenhold eller ligefrem en gruppeånd blandt deltagerne, hvilket kan give en positiv synergieffekt, der spiller ind på resultaterne, idet sammenholdet og tilliden til de andre børn og voksne har stor betydning for lysten til at åbne sig og dele sine erfaringer og meninger. Et kendetegn for workshoppen som metode er, at man kan gøre brug af forskellige ikke-verbale og ikke-skriftlige metoder, hvilket giver mulighed for at frembringe kreative

og anderledes output. Dermed giver metoden mulighed for, at børn, som ikke er så verbalt stærke, i højere grad kan deltage og bidrage aktivt.

I princippet er der ikke en begrænsning for, hvornår man kan gennemføre workshops, men man skal være opmærksom på, at metoden kræver god tid. Det er en god ide at bruge workshops som én blandt flere metoder, hvis man gerne vil arbejde varieret og kunne tilbyde forskellige grupper af børn forskellige inddragelsesformer.

DELTAGERNE

Man kan gennemføre workshops med børn i alle aldre, men metoden egner sig bedst til børn fra cirka 12 år og op efter. Antallet af deltagere kan ligeledes variere, da metoden kan tilpasses gruppestørrelsen, men ofte vil grupper på 10-15 børn være optimalt. Der kan være fordele og ulemper ved, at børnene kender hinanden fra start, og det vigtigste er således, at man på forhånd har gjort sig klart, hvad det betyder, og hvordan man eventuelt skal arbejde for at sikre, at alle oplever sig som en del af gruppen. Overvejelser om fx gruppesammensætning, målgruppe og facilitatorrolle er langt hen ad vejen de samme, som man bør gøre sig i arbejdet med ekspertgrupper (læs om ekspertgrupper kapitel 4, s. 121).

VARIGHED

En workshop kan foregå over en enkelt eller flere dage. Når workshoppen løber over flere dage, har det den fordel, at deltagerne lærer hinanden godt at kende, hvilket giver en tryghed, som kan være vigtig for at kunne udtrykke og udfolde sig. Varigheden har også betydning for, om man kan tillade sig at bruge tid til både idéafprøvning og fordybelse eller skal gå mere direkte på løsninger og produkter. Fordybelse er især vigtig, når man arbejder med kreative tilgange og ønsker at komme godt rundt om en problematik.

STED

Det har stor betydning, hvor man vælger at afholde sin workshop. Det er fx en god ide at bevæge sig væk fra børnenes vante omgivelser, fx skolen eller institutionen, så de ikke er styret af de tanker og følelser, omgivelserne bringer med sig. Herudover er det vigtigt, at der er flere rum til rådighed, så man kan dele gruppen op i mindre grupper, der kan arbejde hver for sig i perioder. Da workshoppen strækker sig over en hel dag, er der naturligvis også behov for at kunne spise sammen og lege eller spille bold.

BØRNERÅDET AFHOLDER WORKSHOPS I NEUTRALE OMGIVELSER

Børnerådet har gode erfaringer med at afholde workshops i lokaler, som børnene ikke kender på forhånd, og som er neutrale for alle. I forbindelse med en undersøgelse blandt børn anbragt uden for hjemmet deltog børn fra forskellige institutioner fra et større geografisk område. I stedet for at benytte lokaler i en af institutionerne, blev workshoppen afholdt på neutral grund i et sommerhus. Her var der mulighed for opholde sig i forskellige rum og mødes i et rum til samlede diskussioner, ligesom der også var plads til udfoldelse både inde og ude i pauserne. Herudover gav rammerne workshoppen en hyggelig og hjemlig atmosfære, som bidrog til en afslappet stemning.

PROGRAM OG DAGSORDEN

Det er rart for de fleste børn og unge at vide, hvad der skal ske undervejs i en workshop. Derfor er det en god idé at skrive dagsordenen for dagene op på en planche eller andet – gør eventuelt lidt ekstra ud af at sætte det flot op, fx med nogle tegninger der illustrerer punkterne. Fra dagens start – helst begge dage – bør man præsentere, hvad man har planlagt, og lade deltagerne stille spørgsmål, så man er sikker på, at det er tydeligt for alle, hvad der skal ske.

FLEKSIBILITET I TIDSPLAN

Graden af fleksibilitet i programmet bør tilpasses målgruppen, men det er også vigtigt, at man på forhånd har gjort sig klart, hvor fleksibel man selv ønsker at være, alt efter hvordan dagen udvikler sig. Vælger man en fleksibel tilgang til dagsordenen, er det vigtigt, at man jævnlige rådfører sig med børnene og hører, om de fx er okay med, at man venter lidt med at holde pause, slår to punkter sammen eller slutter dagen en halv time senere. Er børnene meget optagede af det, de er i gang med i workshoppen, kan de som regel godt se, at det er nødvendige justeringer.

LEG OG GRUPPEDYNAMIK

Noget af det, der kendetegner workshoppen som metode, er dens elementer af leg. Det er fx en god idé at starte med at indlægge icebreaker-lege, som løfter stemningen og gør, at deltagerne kommer hinanden ved fra starten. Det er især gavnligt, hvis deltagerne ikke kender hinanden. Nogle børn og unge synes, det er fjollet at skulle lege, så det kan nogle gange være fint at gøre lidt ud af at forklare, at legene ikke er lagt ind i programmet, fordi de er børn, men at der er en mening bag; det hører med til metoden, og man ville gøre det samme med voksne deltagere. Ud over den eller de første indledende icebreaker-øvelser bør man også indlægge en eller to lege mere løbende i programmet for sin workshop, så der bliver god tid til samvær, bevægelse, grin og hygge. Samtidig bør der også være pauser

Jeg
drømmer
om ...

med plads til, at de enkelte deltagere kan få mulighed for at snakke frit eller trække sig lidt tilbage.

FREMTIDSVÆRKSTEDET SOM EKSEMPEL PÅ EN WORKSHOP

En måde at holde workshop på er ved at lave et fremtidsværksted. Fokus i metoden er at få børn eller unge til at fantasere sig til en bedre fremtid inden for et bestemt emne – det kunne fx handle om udvikling af undervisningen i skolen, et beboerområde eller en tv-kanal for børn.

Der er flere styrker ved at bruge fremtidsværkstedet som en måde til at få indblik i børns perspektiver på eget liv og til at udvikle nye ideer og viden sammen med dem. For det første har børnene en aktiv og deltagende rolle, hvilket typisk er motiverende for deltagelsen. For det andet kan værkstedet give dem en følelse af ikke at stå alene med deres problemer eller synspunkter, idet børnene får mulighed for at spejle sig i de øvrige deltageres verden. For det tredje er der i fremtidsværkstedet mulighed for at benytte kreative arbejdsformer, fx teater, musik, film, tegning eller collage. Med en sådan tilgang anerkender man, at der er forskel på, hvilke udtryksformer børn foretrækker. Det kan betyde, at nye facetter af en problemstilling og en fremtidsdrøm dukker op.

Arbejdsmetoden består af tre faser: kritikfasen, utopifasen og virkeliggørelsesfasen.

Kritikfasen: Filosofien bag denne fase er, at det er legitimt at pege på udfordringer og problemer og udelukkende være kritisk uden at skulle forholde sig til andre perspektiver eller forståelser. Alt det negative, som deltagerne kan komme på ved den aktuelle situation, italesættes. Deltagerne får luft for deres frustrationer og kan derved give plads til drømmene i den efterfølgende utopifase.

Konkret beskriver børnene de problemer, de ser inden for det givne område. Der er typisk tale om en fælles brainstorm. Børnenes input skal bestå af korte stikord, som skrives på plancher eller lignende, der er synlige for alle. Alt, hvad der bydes ind med, anerkendes og skrives op – helst med deltagernes egne ord og ikke med omskrivninger. Det er ikke tilladt at være kritisk over for det, andre byder ind med, og det er ikke nødvendigt, at deltagerne er enige i, hvordan problemerne ser ud.

Utopifasen: I denne fase bliver der gjort plads til fantasier og ønsker – alle ønskescenarier, input og idéer er legitime. Virkeligheden sættes ud af kraft, og man 'leger', at alt kan lade sig gøre. Reglen her er med andre ord, at man ikke behøver bekymre sig om realiteterne og om, hvad der rent faktisk lader sig gøre. Det kan være vanskeligt for mange – også børn og unge – at tænke ud af boksen og give frit spil til vilde idéer og tanker, idet vi er vant til at være begrænsede af strukturelle rammer. Derfor kan der være behov for, at facilitator guider og hjælper børnene til at drømme stort. Fasen kan indledes i plenum med en for-

klaring om, at alt det negative nu 'vendes på hovedet', og at man skal sætte ord på, hvordan tingene ser ud i drømme.

Virkeliggørelsesfasen: I virkeliggørelsesfasen laver deltagerne planer for, hvordan deres ønsker og drømme kan realiseres. Her konfronteres drømmene og fantasierne med den virkelighed, som i den foregående fase var sat ud af kraft. Man kan tale om, hvilke dele der kan realiseres henholdsvis med det samme, på kort sigt og på længere sigt. Måske kan nogle drømme ikke realiseres fuldstændigt, fordi de er for vilde, men de kan i sig selv være udtryk for nogle mere grundlæggende ønsker, som det er værd at arbejde videre med at realisere. Deltagerne kan i denne fase beslutte sig for, om de vil arbejde videre med et idékatalog over, hvordan de kommer utopierne nærmere, eller om der fx er brug for helt konkrete handlingsplaner. I alle faserne i værkstedet – og ligeledes i overgangene mellem de enkelte faser – lægges der vægt på at skabe et legende rum, der kan inspirere til det kreative og fantasifulde arbejde. Det er derfor en god ide, at der arbejdes med andre udtryksformer end blot rent verbale.

OUTPUT OG BUDSKABER

Det er facilitators opgave at hjælpe med at tolke og forstå de udtryk, som børnene frembringer. Denne proces foregår sammen med børnene for at sikre, at budskabet ikke misforstås. Processen er afgørende, fordi deltagerne i sidste fase af fremtidsværkstedet arbejder med at konkretisere deres drømme og gøre dem realiserbare. Det kan i praksis gøres sådan, at børnene arbejder med at formulere nogle konkrete anbefalinger til bestemte resursepersoner, som har mandat til at gå videre med realiseringen af fremtidsdrømmene.

POSTKORT FRA BØRN TIL BESLUTNINGSTAGERE

Når Børnerådet har afholdt fremtidsværksteder, har vi bedt børnene formidle deres konkrete anbefalinger og budskaber på store postkort adresseret til centrale personer, fx en minister, en borgmester eller andre med mulighed for at skabe forandring. Postkortet fungerer som et håndgribeligt middel til at vise børnene, at det, de har budt ind med, faktisk kommer videre. I de fleste projekter har Børnerådet fulgt overleveringen af postkortet og dets budskaber helt til dørs og enten filmet overdragelsen eller ladet nogle af børnene selv stå for at overlevere kortene.

HVIS DU VIL VIDE MERE

- Jungk, Robert & Robert R. Müllerts (1984): *Håndbog i Fremtidsværksteder*. København: Politisk Revy.